Union utan gränser – konsekvenser, möjligheter, problem

Sammanfattning av ett seminarium i november 1995

SOU 1996:107

En rapport från EU 96-kommittén

A: Ref KB
Occ SC
1996: 107

Statens offentliga utredningar
1996:107
Utrikesdepartementet

Union utan gränser – konsekvenser, möjligheter, problem

Sammanfattning av ett seminarium i november 1995

Rapport från EU 96-kommittén
Stockholm 1996

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes, Offentliga Publikationer, på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningskontor.

Beställningsadress: Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Fax: 08-20 50 21
Telefon: 08-690 91 90

Denna skrift, SOU 1996:107, är kostnadsfri. Den kan även erhållas från
EU-upplysningen
Sveriges riksdag, 100 12 Stockholm
tel: 020-250 000
fax: 08-20 69 27

Det publicerade materialet får återges helt
eller delvis, gärna med uppgifter om källan.

Tryckt av
REGERINGSKANSLIETS
OFFSETCENTRAL
Stockholm 1996

ISBN 91-38-20318-9
ISSN 0375-250X

Förord

Enligt Maastrichtfördraget ska EU-länderna under 1996 sammankalla en konferens med företrädare för medlemsländernas regeringar. Konferensen, som inleddes den 29 mars 1996, ska undersöka vilka bestämmelser i fördraget som behöver ändras för att de mål som står angivna där ska kunna uppfyllas. Den här översynen av fördraget ska äga rum med sikte på att EU ska utvidgas med ett antal länder som vill bli medlemmar, främst i Central- och Östeuropa.

Den parlamentariska EU 96-kommittén tillsattes av regeringen 1995 för att arbeta med två huvuduppgifter: dels låta göra utredningar om viktigare sakfrågor som kan komma att behandlas under regeringskonferensen, dels stimulera den offentliga debatten kring konferensens huvudfrågor och ge företrädare för olika åsikter tillfälle att argumentera för sina uppfattningar.

Inom ramen för den senare arbetsuppgiften har kommittén arrangerat seminarier och hearingar samt gett ut en skriftserie med information och bakgrundsanalyser av olika frågor inför regeringskonferensen. Några av skrifterna sammanfattar seminarier och hearingar. Följande övriga skrifter har getts ut i denna serie:

- "EU:s regeringskonferens — en lägesrapport"
- "Röster om EU:s regeringskonferens — hearing med organisationsföreträdare, debattörer och forskare" (SOU 1995:77)
- "EU om regeringskonferensen 1996 — institutionernas rapporter och synpunkter i övriga medlemsländer" (SOU 1995:80)
- "EU-kandidater — 12 länder som kan bli EU:s nya medlemmar" (SOU 1995:83)
- "Ett utvidgat EU — möjligheter och problem. Sammanfattning av en hearing i augusti 1995" (SOU 1995:101)
- "Medborgarnas EU — frihet och säkerhet? Frågor om unionens tredje pelare inför regeringskonferensen 1996" (SOU 1995:102)
- "Omvärld, säkerhet, försvar. Frågor om EU:s andra pelare inför regeringskonferensen 1996" (SOU 1995:111)
- "Sverige i EU — makt öppenhet, kontroll. Sammanfattning av ett seminarium i september 1995" (SOU 1995:130)
- "Vem bestämmer vad? EU:s interna spelregler inför regeringskonferensen 1996" (SOU 1996:4)
- "Politikområden under lupp. Frågor om EU:s första pelare inför regeringskonferensen 1996" (SOU 1996:5)

- "Från Maastricht till Turin. Bakgrund och övriga EU-länders förslag och debatt inför regeringskonferensen 1996" (SOU 1996:24)
- "EU:s regeringskonferens — procedurer, aktörer, formalia. Sammanfattning av ett seminarium i april 1996" (SOU 1996:76)
- "EU och Sverige — från Kiruna till Malmö. Sammanfattning av fyra regionala möten 1995-96" (SOU 1996:106).

Denna rapport är en sammanfattning av ett seminarium som EU 96-kommittén arrangerade den 1 november 1995. Texten har sammanställts av kommitténs pressekreterare Anders Bolling.

Stockholm i juni 1996

Ingrid Larén Marklund
Huvudsekreterare i EU 96-kommittén

Innehållsförteckning

Inledning 4

1. Kommissionens arbete med tredje pelaren 5
Öppna dörrar och ökad effektivitet 5

2. Polisväsende, brottsbekämpning , Europol 9
Brott över gränserna växande problem 9
Svårt att enas om Europol 11

3. Fri rörlighet för personer 13
Schengen genväg till öppna gränser 13
Embryo till europeisk flyktingpolitik 16

4. Bidragsfusk inom EU 18
"Svenskt fusk med arealbidrag alarmerande" 18
Fusk med flera dimensioner 20

5. Paneldiskussion 22
Är överföring till första pelaren lösningen? 22

6. Avslutning 25
"Delvis oberättigad kritik" 25

Inledning

Den 1 november 1995 arrangerade EU 96-kommittén ett seminarium på temat "Medborgaren i det utvidgade EU — frihet och säkerhet?" i Riksdagshusets första- och andrakammarsalar i Stockholm. Tonvikten låg på EU:s tredje pelare, d.v.s. samarbetet i rättsliga och inrikes frågor. Men även EG-pelaren berördes, bl.a. genom diskussionerna om hur man ska komma till rätta med bidragsfusket inom unionen.

Tio talare

Inte mindre än tio personer var inbjudna att hålla anföranden under sju olika sessioner. För att hinna med detta under en dag hölls fyra av passen parallellt.

Den svenska kommissionsledamoten Anita Gradin inledde dagen med att berätta om kommissionens arbete med tredje pelarens frågor. Sören Clerton från Rikspolisstyrelsen och Anders Danielsson från Rikskriminalen talade om polissamarbetet i EU, och temat för Anders Olander från UD:s handelsavdelning och Jonas Widgren från Internationella migrationsinstitutet i Wien var den fria rörligheten för personer.

Tullunion och bidragsfusk

Om tullunionen och tullsamarbete talade Hans Johnsson och Ulf Rolander från Generaltullstyrelsen, och Peter Baumann från Danmarks Lantbruks- och fiskeriministerium berättade tillsammans med Lena Ingvarsson från Jordbruksdepartementet om bidragsfusket inom EU. Därefter vidtog en paneldiskussion med några av dagens medverkande.

Kristina Rennerstedt, statssekreterare i Justitiedepartementet, avslutade seminariet med ett anförande om bl.a. regeringens ståndpunkter kring tredjepelarsamarbetet inför regeringskonferensen.

1. Kommissionens arbete med tredje pelaren

Öppna dörrar och ökad effektivitet

"Vi måste lära oss av processen efter Maastrichtfördraget. Den kommande regeringskonferensen får naturligtvis inte gå till som då. Inga stängda dörrar!" Anita Gradin, svensk ledamot i kommissionen, inledde seminariet med att berätta om hur kommissionen förbereder sig för EU:s regeringskonferens 1996. Hon sade att hennes institution nu alltmer vinnlägger sig om att öppna sig utåt.

Anita Gradins ansvarsområden i kommissionen är bland andra just de rättsliga och inrikes frågorna (hon har på sitt bord också kontrollen av hur EU:s gemensamma budgetmedel används).

Freden och medborgarna

Två aspekter av EU är mycket viktiga för henne, sade hon: dels EU som fredsprojekt, dels medborgarnas Europa. Hur ska man bäst kunna åstadkomma ett EU som angår sina medborgare? Hur ska man t.ex. kunna ge svenskarna en ytterligare dimension till det svenska medborgarskapet?

"Vad blev det av de planerade fyra friheterna på den inre marknaden? Ja, inte blev det någon frihet för personer. Vi får fortfarande visa pass när vi kommer till Bryssel", konstaterade Gradin.

Man talar oroligt om hur öppna gränser leder till mer narkotika, en mer utbredd terrorism och internationell brottslighet. Därför är det svårt att enas om förändringar i denna riktning, menade Gradin.

Fördragets regler, punkt för punkt

Maastrichtfördragets försök att ge innehåll åt ambitionerna att skapa fri rörlighet för personer är dels reglerna om unionsmedborgarskap,

dels fördragets avdelning VI, det som kallas EU:s tredje pelare. Anita Gradin kommenterade punkt för punkt de nio områden som nämns i avdelningens första artikel.

1. Asylpolitiken. Här behövs gemensamma regler, eftersom Génèvekonventionen inte längre räcker till, menade Gradin. Bland annat tillämpas inte principen om första asylland på ett bra sätt i dag. EU arbetar nu med att enas om en definition av begreppet flykting - ska t.ex. även de som är förföljda av utomstatliga organisationer, våldsutsatta och förföljda homosexuella definieras som flyktingar?

2. Kontroll av EU:s yttre gränser. Här finns sedan en tid ett förslag till gemensam konvention om yttre gränskontroll, men den har inte kunnat börja gälla ännu p.g.a. en tvist mellan Storbritannien och Spanien om Gibraltar.

3. Invandringspolitiken och politiken mot medborgare från länder utanför EU. Inom unionen finns i dag ungefär tio miljoner invandrare från länder som inte hör till EU. Enligt Gradin liknar flyktingsituationen i världen i dag situationen i Europa vid förra sekelskiftet: mängder av människor ser ingen framtid i sina egna länder. Men i allmänhet finns inga länder som är öppna för invandring (undantag är i viss mån USA och Kanada, som fortfarande har kvoter för invandring), vilket skapar grogrund för "människohandlare" av olika slag. Det problemet måste vi komma till rätta med, menade Gradin.

4. Kampen mot narkotikamissbruk. Europol Drugs Unit, EDU, har inrättats i Haag i Nederländerna bl.a. för att skaffa information om knarkets vägar genom Europa och om hur narkotikabrottsmönstren ser ut. "Det är tack vare polissamarbetet över gränserna som vi gör de stora beslagen".

5. Kampen mot internationella bedrägerier. "Det gjorde mig inte särskilt glad att få höra att de svenska bönderna redan börjat med bedrägerier med EU:s medel", sade Gradin (se avsnittet "Bidragsfusk inom EU"). Hon efterlyste större respekt för skattebetalarnas pengar och berättade att EU-länderna under toppmötet i Cannes i juni 1995 antog en ny konvention, som i korthet innebär att varje medlemsland som inte hanterar EU:s budgetmedel med samma respekt som de egna statliga medlen begår ett brott.

6. Civilrättsligt samarbete. Här finns bl a. frågor om vårdnadstvister. I dag kan man inte vara säker på att en vårdnadsdom från ett EU-land respekteras i ett annat.

7. Straffrättsligt samarbete.

8. Tullsamarbete. "Viktigt om vi ska kunna bekämpa knarksmuggling och liknande", sade Gradin.

9. Polissamarbete. Målet är en gemensam europeisk polisbyrå, Europol. "Jag hoppas att konventionen om Europol ratificeras snart och kommer på fötter. Den är ett viktigt verktyg."

Långdragen beslutsprocess

Kommissionen har rätt att ta initiativ till åtgärder under punkterna 1-6, men inom de områden som täcks av punkterna 7-9 får bara medlemsländerna lägga fram förslag.

Kommissionsledamot Gradin beskrev skillnaderna i arbetssätt mellan EU:s första pelare och denna den tredje. Processen går snabbare inom första pelarens områden, där beslut ofta fattas med kvalificerad majoritet. När konventioner (den huvudsakliga metoden att vidta åtgärder inom tredje pelaren) ska beslutas måste alla 15 "vara med på tåget", och dessutom ska konventionerna ratificeras - godkännas - i alla medlemsländerna.

"Svårt och byråkratiskt"

"När jag började mitt arbete i kommissionen reste jag runt till EU:s huvudstäder för att ta reda på vilken ställning man tyckte att kommissionen skulle ha i tredjepelararbetet. Överallt sade man att det i dag är för svårt och byråkratiskt att arbeta inom tredje pelaren. Det finns för många nivåer och grupper, sade man", berättade Anita Gradin.

Vidare fick Gradin i de olika huvudstäderna klart för sig att ingen vågar vara tvärsäker på vad som ska ingå i tredje pelaren. Det handlar om känsliga frågor som berör de enskilda ländernas suveränitet - men också folks vardag. De flesta människor är bekymrade över ökad brottslighet och narkotikamissbruk.

EU-länderna är trots allt dock ense om att den inre marknaden ska förverkligas. "Just därför kanske man borde lägga alla frågor om

personers rörlighet under första pelaren och därigenom få ett effektivare arbete".

Fyra skäl för första pelaren

Kommissionen har inför regeringskonferensen 1996 föreslagit att alla punkter ovan utom straffrätt och polissamarbete flyttas till första pelaren. Skälen vore, enligt Gradin, främst fyra:
- för att få en beslutsstruktur där inte stora medlemsländer kan "sätta sig" på små,
- för att domstolen ska få något att säga till om på dessa områden.
- för att revisionsrätten ska få en roll (och kunna "skapa ordning och reda i hur man hanterar våra skattepengar") och
- för att ge Europaparlamentet större inflytande.

Parlamentet är "oförskämt" behandlat i Maastrichtfördragets avsnitt om tredje pelaren, tyckte Gradin. "Det står ungefär att 'parlamentet får information om vi bestämmer det'. Så behandlar man inte ett parlament".

Brott över gränserna växande problem

Internationell brottslighet har alltid funnits, men i dag är kampen mot de gränsöverskridande brotten aktuellare än tidigare, sade Anders Danielsson från Rikskriminalen.

Pass och visum för resande har funnits ungefär sedan första världskriget, berättade Danielsson. De första ansatserna till internationellt kriminalpolissamarbete gjordes redan i slutet av förra seklet. 1946 bildades Interpol, med säte i Paris.

Ökat resande

Tiden efter andra världskriget har präglats av ökad internationell brottslighet. Det har bl.a. följande orsaker, enligt Danielsson:

- Resandet har ökat, vilket gjort att den enskilde resenären blivit mer anonym och därmed svårare att spåra.
- De stora migrationsrörelserna över världen utnyttjas som kamouflage.
- De allt större möjligheterna till snabb, elektronisk överföring av information spelar en stor roll för ökad ekonomisk brottslighet över gränserna.

Ett internationellt brott kännetecknas av att en gärning som utförs i ett land får effekter i ett annat. Ibland blir brott internationella närmast av slump eller tillfällighet, vilket oftast är fallet i tättbefolkade områden som genomkorsas av en eller flera statsgränser, förklarade Danielsson. Men i andra fall ser gärningsmannen "vinstmöjligheter" genom att begå brott i annat land.

Droger, illegal invandring, vapen

Danielsson delade in den internationella brottsligheten i kategorierna droger, illegal invandring och vapen.

När det gäller den första kategorin är utvecklingen lite olika beroende på typ av narkotika.

- Cannabis har smugglats in i ganska liten omfattning i Sverige sedan 1991 (till skillnad från t.ex. Danmark, där det ökat).
- Amfetamin har däremot ökat i landet under 1990-talet. Ungefär 50 procent av amfetaminet kommer i dag från Polen. Enligt Danielsson kommer tillverkningen att öka även i andra östeuropeiska länder, och i förlängningen ökar inflödet till Sverige och andra länder i väst.
- Kokainet kommer framför allt från Sydamerika. Det beslagtas ungefär 120 kilo per år i Sverige, främst i storstäderna. Ingen explosiv ökning har ägt rum de senaste åren; de nordiska länderna används inte som huvudsakliga konsumentländer.
- Vitt heroin utgör en liten andel av narkotikan i Sverige. Det kommer i första hand från Sydostasien.
- Brunt heroin framställs i dag i stora mängder i den s.k. gyllene halvmånen i Sydvästasien och smugglas via den s.k. Balkanrutten in i mindre partier i Sverige (Norge, däremot, får mer).
- Dopingpreparat förekommer i stor omfattning. Tillväxthormoner produceras i Sverige, men andra typer av preparat kommer till landet från bl.a. östra Europa.

Hänsynslösa människosmugglare

Den illegala invandringen styrs till stor del av kriminella organisationer, som hänsynslöst slår mynt av flyende människors desperation. I Ryssland och andra länder i östra Europa finns tusentals flyktingar som väntar på att kunna resa vidare för att söka asyl i västra Europa. Organisationerna kartläggs nu. I Lettland vet man att ligor opererar, som smugglar människor västerut. Flera båtar har landat i Sverige.

Ungefär 30.000 illegala vapen finns i Sverige, enligt Danielsson. Av dem är högst 40 procent insmugglade, i huvudsak från övriga Västeuropa och från USA - *inte* från östra Europa.

Penningbrott huvuddel

Olika slag av *ekonomiska* brott utgör egentligen huvuddelen av den internationella brottsligheten, sade Danielsson. Pengar byter hela tiden ägare på global nivå. Några huvudinslag är följande:
- skatte- och momsflykt,
- bedrägerier mot banker,

- bedrägerier mot EU: 1,5 miljarder ecu fuskas årligen bort (*se kapitel 5, Bidragsfusk inom EU*),
- sedelförfalskningar,
- "tvätt" av pengar (t.ex. inkomster från narkotikasmuggling),
- försäljning av falska identitetshandlingar,
- smuggling av fordon och fordonsdelar (sju procent av alla stulna bilar i Sverige hittas aldrig).

Ingen maffia här

Den mest långtgående formen av organiserad internationell brottslighet är när maffian och liknande kriminella strukturer försöker permanenta verksamhet i ett annat land. Dessa organisationer åstadkommer ofta en "stat i staten" och ägnar sig bl.a. åt beskyddarverksamhet och utpressning. I Sverige finns detta strängt taget inte alls, berättade Danielsson. Ska maffiaverksamhet lyckas, måste dess utövare kunna infiltrera och korrumpera rättsväsende och myndigheter.

Svårt att enas om Europol

Redan innan Maastrichtfördraget trädde i kraft fanns ett visst samarbete i EG mot internationell brottslighet: inom ramen för det s.k. Trevi möttes medlemsländernas polisministrar för att stävja grova gränsöverskridande brott. Bakgrunden var rädslan för terrorism. Det berättade Sören Clerton från Rikspolisstyrelsen.

I Romfördraget står ingenting om polissamarbete. Först i Maastrichtfördragets artikel 2 och kapitel VI talas om bildandet av Europol, ett europeiskt polisorgan.

Europol skapas genom en *konvention* mellan EU:s medlemsländer och är därför en mellanstatlig konstruktion — alla länder måste stå bakom den för att den ska förverkligas. Det är svårt att koordinera de olika ländernas arbete inför Europol, menade Clerton. Det råder stora skillnader i synsätt och traditioner.

Domstolsroll stötesten

En svår stötesten har varit frågan om vilken roll EG-domstolen ska spela i Europols framtida arbete. Enligt fördraget är dess roll inte obligatorisk, men det finns rättsligt utrymme för att ge den vissa möjligheter att lösa tvister.

Alla medlemsländer utom Storbritannien ställer sig bakom en begränsad domstolsroll. Britternas blockering av denna fråga gör att det är svårt att säga exakt när Europol-konventionen slutligen kan träda i kraft. Eventuellt sker ratificeringen under 1996, trodde Clerton, och då kan konventionen börja gälla 1997.

Del av Europol i gång

För att få i gång åtminstone någon del av Europol-arbetet beslutade politikerna dock att som ett första steg bilda EDU, Europol Drugs Unit. Denna enhet inom det blivande Europol, som ligger i Haag i Nederländerna, arbetar — trots namnet — inte bara med narkotikabrottslighet. Enheten har sedan våren 1995 även fått mandat att arbeta med smuggling av radioaktivt material, organiserad illegal invandring och handel med stulna bilar. Varje medlemsland har s.k. sambandsmän på plats i EDU. Sverige har en representant för tullen och en för polisen.

EDU har inte samma rättsliga status som moderorganisationen en gång ska få. Sambandsmännen lyder under respektive nationella lagar. Man har inte möjlighet att lägga upp stora, samordnade dataregister, vilket blir ett viktigt inslag i det färdiga Europol. Vad man kan göra är att utbyta information, samordna operationer, utreda och liknande, berättade Clerton.

"Interpol räcker ej"

En del hävdar att Europol inte är nödvändigt, eftersom det världsomspännande Interpol redan finns. Enligt Clerton kommer emellertid Europol bl.a. att bli betydligt mer operativt än Interpol och ha mer användbara brottsregister. Men det finns en viss risk för dubbelarbete, medgav han. De båda organisationerna måste samarbeta. På sikt kan Europol få samarbetsavtal också med andra polisiära organisationer världen över, t.ex. USA:s FBI.

Schengen genväg till öppna gränser

Fri rörlighet för personer över gränserna är ännu inte genomfört i EU. "Som jag ser det är det viktigaste skälet till det att alla EU-länder inte tolkar Romfördraget på samma sätt", sade ambassadör Anders Olander från UD:s handelsavdelning i sitt anförande.

För att den inre marknaden ska fungera krävs det att gränshinder av olika slag försvinner. För personer finns fortfarande sådana hinder kvar inom EU. Rörligheten över gränserna är, enligt Olander, viktig att förverkliga för att åstadkomma ett medborgarnas Europa.

"Kompensatoriska åtgärder"

En viktig orsak till att medlemsländerna inte släppt personkontrollen helt är att man inte tycker att de s.k. kompensatoriska åtgärderna genomförts tillräckligt. Det rör sig om olika åtgärder som ska ersätta de inre gränskontrollerna, t.ex. gemensam kontroll av EU:s gräns mot yttervärlden och polissamarbete.

Men huvudorsaken är alltså, menar Olander, att länderna har olika tolkningar av Romfördragets artikel 7a, vars andra sats lyder: Den inre marknaden skall omfatta ett område utan inre gränser, där fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital säkerställs i enlighet med bestämmelserna i detta fördrag.

"Kommissionen har upprepade gånger sagt att den fria rörligheten måste gälla även tredjelandsmedborgare", påpekade Olander. Att en medborgare från tredje land, d.v.s. ett land utanför EU, ges tillträde till ett medlemsland innebär i dag inte att han eller hon får förflytta sig fritt mellan alla medlemsländerna. Varor, däremot, får cirkulera fritt när de en gång passerat unionens yttre gräns.

Storbritannien och Irland avviker

De flesta medlemsländer håller med kommissionen om att artikel 7a ska tolkas så här. Storbritannien och Irland anser däremot att bara EU-medborgare ska innefattas i den fria rörligheten, inte tredjelandsmedborgare, och att gränskontrollerna därför inte kan tas bort helt.

Samarbetet inom tredje pelaren fungerar långt ifrån tillfredsställande, sade Olander, som ansåg att det är ett mycket starkt svenskt intresse att arbetet här kommer i gång. Han förklarade att Sverige i fördraget om medlemskap sade att vi ansluter oss till majoritetsuppfattningen om hur 7a ska tolkas, förutsatt att
- de kompensatoriska åtgärerna fungerar, och att
- den nordiska passfriheten kan bestå.

Schengen-länderna ska gå före

Som en följd av att samarbetet på det här området inte har kommit i gång ordentligt inom EU:s ram, har ett antal medlemsländer - för närvarande nio — upprättat det s.k. Schengenavtalet. Det syftar till att avskaffa de interna gränskontrollerna helt. Den dag den fria rörligheten för personer och de kompensatoriska åtgärderna är på plats tar EU-bestämmelser över Schengen-reglerna.

Schengen-överenskommelsen träffades redan 1985. En konvention om hur avskaffandet av gränser ska gå till i praktiken slöts 1990, men det var först den 26 mars 1995 som konventionen började tillämpas (att det blev just detta datum hänger samman med att flygbolagen byter tidtabell då). Två av de nio Schengen-länderna, Italien och Grekland, deltar inte från början. Övriga länder är Tyskland, Belgien, Nederländerna, Luxemburg, Frankrike, Spanien och Portugal. Några viktiga Schengen-inslag är följande:

- Polisen i de olika länderna utbyter information via brottsregistret SIS, Schengen Information System.
- Avtalet innehåller ett ganska långtgående samarbete för knarkbekämpning.
- Det sker en viss samordning av reglerna för visering — även om det finns utrymme för nationella bestämmelser.
- Principen om första asylland tillämpas, d.v.s. det land där en flykting först söker asyl ska ha ansvaret för att i sak pröva ansökan. Detta är också principen i den s.k. Dublinkonventionen som

utarbetats i EU. När den träder i kraft upphör Schengenreglerna på asylområdet

Bygger på förtroende

Schengen-samarbetet bygger på förtroende och solidaritet mellan länderna och respekt för de olika problem som kan uppstå i enskilda länder, berättade Olander. Frankrike åberopar för närvarande en undantagsklausul för att inte hålla helt öppna gränser. "Det är viktigt för stämningen inom Schengen-området att ingen ifrågasätter detta", menade Olander. "Däremot diskuterar man hur länge ett sådant undantag kan gälla"

Schengen-samarbetet bygger vidare på ett antal internationella konventioner, t.ex. FN:s flyktingkonvention och narkotikakonventioner. Att samarbetet är mellanstatligt har fördelen att deltagarna respekterar varandras suveränitet och att nationella intressen lättare kan tas till vara. En stor nackdel med mellanstatligheten är, enligt Olander, att offentlighet och insyn brister.

"Schengen-samarbetet är föremål för löpande politisk utvärdering. Det är långt ifrån perfekt. Men det är här för att stanna ett bra tag", sade Olander och menade att det därför finns all anledning för Sverige att räkna med Schengen i sin framtidsplanering.

Sverige observatör

Sverige har sökt observatörskap i Schengen - ett nödvändigt första steg mot medlemskap. Det främsta skälet till detta steg är att det nordiska EU-landet Danmark sökte observatörskap 1994 (av oro för skärpt gränskontroll mot Tyskland). Både danskarna och svenskarna har förbehållet att den nordiska passfriheten behålls intakt. De två nordiska länder som inte är med i EU, Norge och Island, kan inte bli fullvärdiga medlemmar i Schengen. Men eftersom de ingår i EES är de till stor del integrerade i EU. Därför kan de få möjlighet att "haka på" Schengen-gruppen, enligt Olander.

Den svenska regeringen vill ha en gemensam nordisk plattform i förhandlingarna om observatörskap — en inställning som enligt Olander går hem bland Schengen-länderna. "De ser det som självklart att vi vill behålla en passfrihet som uppnåtts långt tidigare".

"Norden med 1997-98"

Enligt de senaste uppgifterna (januari 1996) kommer Sverige att få observatörskap i Schengen i maj 1996. Norge och Island kommer senare att få ett associationsförhållande ("i praktiken ingen större skillnad", enligt Olander). "Vid årsskiftet 1997-98 kan alla de fem nordiska länderna gå med fullt ut", trodde Olander.

En viktig praktisk fråga är att separera passagerare från och till Schengen-området från andra resenärer: man måste bygga om de internationella flygplatserna. Detta är ett stort problem för flygplatserna i Köpenhamn och Helsingfors. För Arlanda och Landvetter behövs en övergångstid på ett par år, bedömde Olander.

Embryo till europeisk flyktingpolitik

Det tar med nödvändighet lång tid för ett antal suveräna stater att utforma gemensamma invandrings- och asylregler. Men detta är trots allt långsamt på gång, menade Jonas Widgren från Internationella migrationsinstitutet i Wien.

EU-länderna har tillsammans utarbetat konventionen om yttre gränskontroll och den s.k. Dublinkonventionen om asylregler, även om dessa inte trätt i kraft ännu. Vad man vill undvika är framför allt vad som kallas "asylum shopping", att en flykting samtidigt lämnar in asylansökningar i flera länder och "refugees in orbit", att en flykting skickas runt mellan länderna utan att få sin asylansökan i sak prövad någonstans.

EU-länderna har också beslutat om gemensamma visumregler, och en mekanism har nyligen, "äntligen", slagits fast för hur man ska hantera flyktingströmmar, berättade Widgren.

"Medborgarna förväntar sig gemensamma mål"

Ett problem är att de här frågorna i EU alltid hanteras under något annat område, vanligen fri rörlighet för personer, sade Widgren. "Men medborgarna förväntar sig att politikerna i EU ska ha gemensamma

mål för dessa frågor, som är påtagliga för alla t.ex. genom att man ser att antalet invandrare ökar."

Vad bör man då på EU-nivå ha siktet inställt på för att uppnå en gemensam hållning, enligt Widgren? En samlad europeisk flyktingpolitik innebär t.ex. att Genevekonventionen måste kompletteras med EU-regler för fördelning av flyktingbördan. Antalet beslutsnivåer inom tredje pelaren måste minskas, "det är alla överens om". Man är också överens om en annan sak; att det behövs en motor i invandrings- och flyktingsamarbetet, ledarskap, kontinuitet. Men man är ännu inte enig om hur detta ska åstadkommas.

"Svenskt fusk med arealbidrag alarmerande"

Lena Ingvarsson från jordbruksdepartementet berättade om hur arbetet mot fusket med EU:s gemensamma medel bedrivs på unionsnivån. Huvudansvaret ligger dock hos de enskilda medlemsländerna, och ett problem är att påföljderna för brott skiljer sig mellan länderna. I Sverige har kontrollen av jordbruksbidrag givit nedslående resultat.

Kommissionen har en enhet som samordnar kampen mot bidragsfusket, Uclaf. Ansvarig kommissionsledamot är svenska Anita Gradin. Enheten har sex avdelningar, som arbetar antingen med olika sektorer (jordbruksstöd, regionalstöd, exportsubventioner m.m.) eller med det generella regelverket. Personalen, sammanlagt 140 personer, har erfarenhet av liknande arbete i sina hemländer.

Ansvaret hos länderna

Det övergripande ansvaret finns ändå i medlemsstaterna. De ska se till att bedrägerier med EU-medel åtgärdas på samma sätt som bedrägerier med allmänna nationella medel. Det finns inga EU-tjänstemän som har befogenheter att gripa eller bestraffa någon bedragare. Däremot kan Uclaf begära att ett medlemsland inleder en utredning, berättade Ingvarsson.

Uclaf hjälper medlemsstaterna att fokusera på områden som är extra utsatta för fusk, t.ex. exporten. Enheten arrangerar seminarier om de här frågorna runt om i EU. Tipstelefoner har installerats i alla medlemsländer; de som misstänker fusk kan ringa gratis och anonymt på något av de elva EU-språken (exempelvis: "grannen har sökt djurbidrag för alldeles för många djur").

Olika påföljder

Problemet är att de olika medlemsländerna har olika påföljd för den här typen av brott, menade Ingvarsson. Det gör att bedragarna ibland flyttar sin brottsliga verksamhet. På toppmötet i Cannes sommaren 1995 enades emellertid EU-länderna om en konvention om skydd av EU:s finansiella intressen. I kommissionen pågår samtidigt arbetet med att ta fram en EG-förordning med gemensamma riktlinjer för "administrativa sanktioner".

Inom jordbrukssektorn, där fusket är mest utbrett, finns sedan länge förordningar om kontrollfunktioner och kontrollåtgärder. För att verkställa dem krävs dock nationella regler. Det är myndigheterna i de enskilda länderna som har rätt att gå in och kontrollera, räkna, mäta m.m. I samband med jordbruksreformen 1992 infördes ett nytt kontrollsystem, som bl.a. innebär att exportörer måste ställa säkerhet för att få exportbidrag, en säkerhet som kan förverkas om man har fått bidraget på felaktiga grunder. Den som uppsåtligen fuskar kan uteslutas från ett bidragsprogram.

Svensk kontroll visade många felaktigheter

I Sverige är det länsstyrelsernas jordbruksenheter som utför kontrollerna. Sex procent av dem som sökt arealbidrag har kontrollerats (november 1995), vilket innebär 3.800 kontroller. Av dem som fått bidrag har 18 procent uppgivit andra arealer än kontrollen visat. Totalt avviker 1.200 av de kontrollerade i något avseende. 700 avvikelser är så svåra att de kommer att få följder, och i 170 fall kommer de sökande inte att få något bidrag.

De här siffrorna beror delvis på att EU-bidragen innebär ett nytt, komplicerat system som det tar ett tag att lära sig, men de är ändå alarmerande och nedslående, menade Ingvarsson. Hon sade att kontrollen sannolikt kommer att intensifieras framöver.

Fusk med flera dimensioner

Fusket med EU:s bidrag har tre dimensioner: en politisk, en EU-finansiell och en rättslig. Det sade Peter Baumann från Danmarks lantbruks- och fiskeriministerium.

Den politiska dimensionen ligger i att fusket har samband med inställningen till EU i allmänhet. EU:s institutioner har här en viktig uppgift i att ge klara signaler om att fusket inte är acceptabelt, menade Baumann. "Jag anser att EU-pengarna ska hanteras på samma sätt som nationella medel, och även användas med samma krav på effektivitet".

Två procent försvinner

Man skiljer i EU på "oregelmässigheter" och rena bedrägerier. Enligt kommissinonen försvinner cirka två procent av den gemensamma budgetens runt 80 miljarder ecu genom fusk. Andra gör gällande att siffran snarare är tio procent.

Fusket är i sig inget unikt. "Trots allt är det inte särskilt överraskande att det fuskas med EU-medel", sade Baumann. "Vi vet från nationell nivå vilka problem det finns med t.ex. den svarta ekonomin". Åtgärderna mot fusket bör vara desamma på EU-nivå som på nationell nivå, enligt Baumann: förebyggande åtgärder, avslöjande, straff och återbördande av förskingrade medel till den gemensamma budgeten.

En "oregelmässighet" kan t.ex. vara att man söker bidrag för en ost som har 39,2 procents fetthalt, när gränsen för bidraget egentligen går vid 39 procent, berättade Baumann. Det förekommer ibland också oenighet om hur reglerna ska tolkas. Olika enheter på kommissionen kan också ha olika uppfattning om vad som är fusk och inte.

Fusk i olika skepnader

Peter Baumann gav flera exempel på i vilka skepnader fusket kan uppträda. Det sker förstås gentemot kommissionen, men kan också försiggå mellan medlemsländer eller, inom t.ex. turismen, mellan ett medlemsland och ett land utanför EU. Ibland överfaktureras

forskningsprogram. Ibland ges bidrag från EU:s sociala fond till aktiviteter som aldrig blir av.

Fusk med exportbidrag är inte ovanligt. Ett exempel på det är att dansk fetaost exporteras med bidrag till Bulgarien, varefter den dyker upp i Grekland, d.v.s. inom EU. Även EU:s intäktssida drabbas av fusk: det kan handla om att textilimporten till ett EU-land inte redovisas rätt eller att avgifter inte tas ut som de ska på jordbruksimport.

Det förekommer även organiserad kriminalitet kring fusket med EU-medel. Ibland har nationella myndigheter varit inblandade. I Italien fick t.ex. elva medlemmar i en regional regering tre års fängelse efter att ha dömts för bidragsbedrägerier. Den har typen av grova bedrägerier trodde Baumann dock inte förekommer i Danmark eller Sverige.

Förbättra möjligheter till upptäckt

Vad bör då göras? Den första uppgiften för de nationella myndigheterna är, menade Baumann, att utveckla möjligheterna att upptäcka fusket och förbättra tekniken att samla in uppgifter. Dessutom måste de olika blanketter och ansökningsformulär som används för att söka bidrag förbättras.

Man måste också vara uppmärksam på de personer som figurerar i dessa sammanhang; det är kanske samma personer som dyker upp i andra bedrägeriaffärer. En solid administrativ struktur är essentiellt, och myndigheterna måste ha en bra kommunikation med varandra.

Slutligen konstaterade Baumann att en del av fusket beror på att regelverket är komplicerat. Därför kan helt enkelt en förenkling av reglerna vara en effektiv metod för att komma till rätta med problemen.

5. Paneldiskussion

Är överföring till första pelaren lösningen?

Efter ett antal parallela sessioner vidtog en paneldiskussion, där Hans Johnsson, Anders Danielsson, Lena Ingvarsson och Jonas Widgren medverkade. De fyra redogjorde först för dagens huvudpunkter, men det hela utvecklades till en öppen diskussion med publiken.

Inledningsvis berättade Hans Johnsson om tullens nya villkor. Sverige måste inom EU:s tullunion naturligtvis följa de gemensamma regler och gemensamma taxor som finns. Ett EU-program, "Tull 2000", har initierats för att underlätta olika slags gränskontroll och för att förenkla reglerna.

Samordning med Uclaf

Nytt är en samordning mellan tullmyndigheterna och kommissionens enhet för kamp mot bidragsfusket, Uclaf. Välorganiserad smuggling i transiteringssystemet (bl.a. cigaretter från länder utanför EU) kostar 1-3 miljarder ecu årligen, berättade Johnsson, som tillade att Neapelkonventionen, instrumentet för europeiskt tullsamarbete, är under omarbetning.

Anders Danielsson, Lena Ingvarsson och Jonas Widgren sammanfattade därefter i tur och ordning sina tidigare anföranden.

Widgren hade några kompletterande reflexioner. Han poängterade att en del oerhört intrikata problem kommer att uppstå när EU:s yttre gränskontroll-konvention en gång träder i kraft, och det är dessa problem som asyl- och invandringsdelen i tredje pelaren handlar om. "Utanför mötena i Bryssel vidtar verkligheten", konstaterade Widgren. Söder om Medelhavet och i öster finns utbredd fattigdom och oro. Detta utövar ett migrationstryck på Europa.

Detaljarbetet i Bryssel, "filigranarbetet", som Widgren kallade det, för att lösa problemen inför en väntad invandringsökning menade han är nödvändigt. Felet är bara att det går för långsamt.

Ogenomtänkt pelarflytt

Vad blir de praktiska konsekvenserna om man flyttar asyl- och invandringsfrågorna till EU:s första pelare (vilket föreslås på många håll)? undrade Hadar Cars. Han menade att ingen riktigt tänkt igenom detta ännu, vilket Widgren höll med om. Hur ser man t.ex. på att Bryssel bestämmer hur många invandrare ett visst land ska ta emot?

Anita Gradin infogade att kommissionen inte kommer att bestämma över ländernas invandringspolitik; den kommer att på vanligt sätt ha förslagsrätt. Bestämmer gör ministerrådet tillsammans med Europaparlamentet.

Hans Frennered, som arbetar med tredjepelarfrågorna i regeringskansliet, tillade att en överföring av dessa frågor till första pelaren inte nödvändigtvis gör att de måste behandlas precis som andra förstapelarfrågor. Alla beslut om hur asyl- och invandringspolitiken ska förändras fattas med enhällighet.

Integritet och kontroll krockar?

Björn von der Esch undrade hur det går med den personliga integriteten om polissamarbetet och kampen mot bidragsfusk (som enligt Esch kan befaras öka när EU utvidgas) stärks. Han fick svar från Justitiedepartementets Peter Strömberg, som menade att det egentligen inte finns några motsatta intressen mellan polissamarbete och integritetsskydd. Polisen har inget intresse av att ha uppgifter om folk som inte har med relevanta brottsutredningar att göra. Reglerna om Europols register kommer också att utformas på ett sådant sätt att Sverige och de andra medlemsländerna avgör vilka uppgifter som ska läggas in, sade Strömberg.

Om asylfrågorna läggs i första pelaren, blir flyktingpolitiken då rent generellt generösare? frågade Eva Spira från tidningen Statstjänstemannen. Frågan är felställd, menade Jonas Widgren. Asylfrågorna är pelaröverskridande, och en bra flyktingpolitik handlar mycket om samordning. Det är därför t.ex. mycket bra att ministerrådet och kommissionen nu tillsammans utarbetar principer för fördelning av flyktingbördan, tyckte Widgren.

"Borttaget passkrav symbolhandling"

Riksdagsledamoten Birgitta Hambraeus var kritisk till strävan att ta bort personkontrollen mellan länderna. Hon kunde inte se något annat syfte med att ta bort kravet på pass än att åstadkomma en symbolhandling. Passkravet, menade hon, är en ringa olägenhet i förhållande till vikten av att ha kvar personkontrollerna.

"Varför inte införa pass i Norden också, om det är så bra?" frågade EU 96-ledamoten Birgit Friggebo retoriskt. Hon betonade vidare angående asylpolitiken att den består av många sammanhängande delar, och att ett ökat samarbete krävs för att åstadkomma en effektiv politik. Det behövs en regional överenskommelse i Europa om hur man ska definiera flyktingar. Det är bättre att åstadkomma en sådan inom EU:s ram än "att hålla på som vi gjort i Sverige de senaste åren", då vi ändå varit beroende av beslut i länder omkring oss, menade Friggebo.

En annan EU 96-ledamot, Siv Holma, framhöll att grunden i dessa diskussioner är om vi ska ha samarbete på överstatlig eller mellanstatlig nivå. Det blir till slut en maktfråga, menade hon. "Vi EU-kritiker förespråkar en makt som utgår från självständiga länder som samarbetar".

"Delvis oberättigad kritik"

Kristina Rennerstedt, statssekreterare i Justitiedepartementet, inledde seminariets avslutningsanförande med att konstatera att EU:s fria rörlighet består av fyra delar, "de fyra friheterna". Men sedan Maastrichtfördraget trädde i kraft handlar den fria rörligheten mer påtagligt om rörligheten för personer över gränserna.

Det ligger ett stort symbolvärde i att ta bort gränsbommar och andra gränshinder för personer, menade Rennerstedt. Men framför allt tyckte hon att själva idén om ett gränslöst Europa är logisk och värd att kämpa för — "även om gränserna förstås förhindrat en del oönskat att komma in i länderna".

Oro inför gränsöverskridande brott

Tredje pelaren syftar till att komma till rätta med den fria rörlighetens baksidor. Människor känner en oro inför en ökande internationell brottslighet. Redan den fria rörligheten för varor, tjänster och kapital har gjort gränsöverskridande brott lättare, menade Rennerstedt. "Risken att internationella brott ökar ytterligare genom fri rörlighet för personer får inte leda till att vi ger upp ambitionerna. Det krävs mer samarbete."

Rennerstedt trodde att Europol, när det väl kommer i gång, inte bara kommer att kompensera för ett bortfall hos de nationella polismyndigheternas möjligheter, utan rent av kommer att förbättra de totala möjligheterna att bekämpa brott.

För kort tid för utvärdering

Kritiken mot tredje pelaren är delvis oberättigad, tyckte Rennerstedt. Det har gått alldeles för kort tid för en rättvis utvärdering. Fyra ganska viktiga konventioner, ett antal resolutioner och annat har trots allt beslutats. "Dessutom kan ju även samarbetet i första pelaren tidvis vara trögt".

Emellertid medgav hon att effektiviteten i tredjepelararbetet måste bli bättre, eftersom det handlar om människors vardag. "Om vi misslyckas med att lösa detta, är det ett grundskott mot förtroendet för EU-samarbetet".

Regeringens syn

Rennerstedt gick så något in på innehållet i den regeringsskrivelse om regeringskonferensen, som vid tidpunkten för seminariet ännu inte offentliggjorts (skr. 1995/96:30). Enligt regeringen, sade hon, bör den mellanstatliga karaktären i tredje pelarens rättsliga och polisiära del bestå. Beslut om asyl och invandring kan "möjligen" fattas med majoritet.

"Vi vill vara säkra på att det inte blir en liberalisering av narkotikareglerna i Sverige, och att inte reglerna om skilsmässa, vård av barn m.m. luckras upp", sade Rennerstedt vidare. Möjligheten att ge kommissionen ett större inflytande i tredje pelaren hålls öppen av regeringen. Samordning skulle därigenom kunna bli bättre och effektiviteten öka. Kommissionen skulle även kunna övervaka att överenskommelser efterlevs, menade Rennerstedt.

"Politiska viljan avgör"

Det är den politiska viljan i medlemsländerna som avgör hur långt man kan komma i samarbetet inom tredje pelaren. Därför kan grundläggande värderingar inte "säljas ut", ansåg Rennerstedt. Samtidigt menade hon att man inte kan avfärda förslag till lösningar inom tredje pelaren bara på principiella grunder, t.ex. att förslaget syftar till mer eller mindre överstatlighet, utan varje förslag bör bedömas utifrån sina egna meriter.

Rennerstedt efterlyste en större framförhållning och kontinuitet inom tredje pelaren. I dag sker arbetet ryckigt. Hon konstaterade att samarbetet i rättsliga och inrikes frågor till stor del är av politisk och inte rättslig natur.

Slutligen framhöll hon att det är viktigt att komma i håg att EU-samarbetet på dessa områden inte inskränker arbetet med fortsatta *bilaterala* avtal med olika länder. "EU-samarbetet är inte den enda vägen".

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

Statens offentliga utredningar 1996

Kronologisk förteckning

1. Den nya gymnasieskolan - hur går det? U.
2. Samverkansmönster i svensk forsknings-finansiering. U.
3. Fritid i förändring. Om kön och fördelning av fritidsresurser. C.
4. Vem bestämmer vad? EU:s interna spelregler inför regeringskonferensen 1996. UD.
5. Politikområden under lupp. Frågor om EU:s första pelare inför regeringskonferensen 1996. UD.
6. Ett år med EU. Svenska statstjänstemäns erfarenheter av arbetet i EU. UD.
7. Av vitalt intresse. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik inför regeringskonferensen. UD.
8. Batterierna - en laddad fråga. M.
9. Om järnvägens trafikledning m.m. K.
10. Forskning för vår vardag. C.
11. EU-mopeden. Ålders- och behörighetskrav för två- och trehjuliga motorfordon. K.
12. Kommuner och landsting med betalnings-svårigheter. Fi.
13. Offentlig djurskyddstillsyn. Jo.
14. Budgetlag – regeringens befogenheter på finansmaktens område. Fi.
15. Union för både öst och väst. Politiska, rättsliga och ekonomiska aspekter av EU:s sjätte utvidgning. UD.
16. Förankring och rättigheter. Om folkomröstningar, utträdesrätt, medborgarskap och mänskliga rättigheter i EU. UD.
17. Bättre trafik med väginformatik. K.
18. Totalförsvarspliktiga m95. Förslag om jobb/studier efter muck, bostadsbidrag, dagpenning, försäkringar. Fö.
19. Sverige, EU och framtiden. EU 96-kommitténs bedömningar inför regeringskonferensen 1996. UD.
20. Samordnad rollfördelning inom teknisk forskning. U.
21. Reform och förändring. Organisation och verksamhet vid universitet och högskolor efter 1993 års universitets- och högskolereform. U.
22. Inflytande på riktigt - Om elevers rätt till inflytande, delaktighet och ansvar. U.
23. Kartläggning och analys av den offentliga sektorns upphandling av varor och tjänster med miljöpåverkan. N.
24. Från Maastricht till Turin. Bakgrund och övriga EU-länders förslag och debatt inför regeringskonferensen 1996. UD.
25. Från massmedia till multimedia - att digitalisera svensk television. Ku.
26. Ny kurs i trafikpolitiken + Bilagor. K.
27. En strategi för kunskapslyft och livslångt lärande. U.
28. Det forskningspolitiska landskapet i Norden på 1990-talet. U.
29. Forskning och Pengar. U.
30. Borgenärsbrotten - en översyn av 11 kap. brottsbalken. Fi.
31. Attityder och lagstiftning i samverkan + bilagedel. C.
32. Möss och människor. Exempel på bra IT-användning bland barn och ungdomar. SB.
33. Banverkets myndighetsroll m.m. K.
34. Aktiv arbetsmarknadspolitik + expertbilaga. A.
35. Kriminalunderrättelseregister DNA-register. Ju.
36. Högskola i Malmö. U.
37. Sveriges medverkan i FN:s familjeår. S.
38. Nationalstadsparker. M.
39. Rapport från klimatdelegationen 1995. Klimatrelaterad forskning. M.
40. Elektronisk dokumenthantering. Ju.
41. Statens maritima verksamhet. Fö.
42. Demokrati och öppenhet. Om folkvalda parlament och offentlighet i EU. UD.
43. Jämställdheten i EU. Spelregler och verklighetsbilder. UD.
44. Översyn av skatteflyktslagen. Reformerat förhandsbesked. Fi.
45. Presumtionsregeln i expropriationslagen. Ju.
46. Enskilda vägar. K.
47. Cirkelsamhället. Studiecirklars betydelser för individ och lokalsamhälle. U.
48. Shaping Sustainable Homes in an Urbanizing World. Swedish National Report for Habitat II. N.
49. Regler för handel med el. N.
50. Förbud mot vapen på allmän plats m.m. Ju.
51. Grundläggande drag i en ny arbetslöshetsförsäkring - alternativ och förslag. A.
52. Precisering av handelsändamålet i detaljplan. M.
53. Kalkning av sjöar och vattendrag.M.
54. Kooperativa möjligheter i storstadsområden. S.
55. Sverige, framtiden och mångfalden. A.
55. På väg mot egenföretagande. A.
55. Vägar in i Sverige. A.
56. Hälften vore nog - om kvinnor och män på 90-talets arbetsmarknad. A.
57. Pensionssamordning för svenskar i EU-tjänst. Fi.
58. Finansieringen av det civila försvaret. Fö.

Statens offentliga utredningar 1996

Kronologisk förteckning

59. Europapolitikens kunskapsgrund. En principdiskussion utifrån EU 96-kommitténs erfarenheter. UD.
60. Miljö och jordbruk. Om EU:s miljöregler och utvidgningens effekter på den gemensamma jordbrukspolitiken. UD.
61. Olika länder - olika takt. Om flexibel integration och förhållandet mellan stora och små stater i EU. UD.
62. EU, konsumenterna och maten - Förväntningar och verklighet. Jo.
63. Medicinska undersökningar i arbetslivet. A.
64. Försäkringskassan Sverige - Översyn av socialförsäkringens administration. S.
65. Administrationen av EU:s jordbrukspolitik i Sverige. Jo.
66. Utvärderat personval. Ju.
67. Medborgerlig insyn i kommunala entreprenader. Fi.
68. Några folkbokföringsfrågor. Fi.
69. Kompetens och kapital + bilaga. N.
70. Samverkan mellan högskolan och näringslivet. N.
71. Lokal demokrati och delaktighet i Sveriges städer och landsbygd. In.
72. Rättspsykiatriskt forskningsregister. S.
73. Swedish Nuclear Regulatory Activities. Volume 1 - An Assessment. M.
74. Swedish Nuclear Regulatory Activities. Volume 2 - Descriptions. M.
75. Värden i folkhögskolevärlden. U.
76. EU:s regeringskonferens - procedurer, aktörer, formalia. Sammanfattning av ett seminarium i april 1996. UD.
77. Utländska försäkringsgivare med verksamhet i Sverige. Fi.
78. Elberedskapen. Organisation, ansvarsfördelning och finansiering. N.
79. Översyn av revisionsreglerna. Fi.
80. Viktigt meddelande. Radio och TV i Kris och Krig. Ku.
81. Skydd för sparande i sparkasseverksamhet. Fi.
82. En översyn av luft- sjö- och spårtrafikens tillsynsmyndigheter. K.
83. Allmänt pensionssparande. S.
84. Ekobrottsforskning. Ju.
85. Egon Jönsson - en kartläggning av lokala samverkansprojekt inom rehabiliteringsområdet. S.
86. Utvecklad samordning inom det civila försvaret och fredsräddningstjänsten. Kartläggning, överväganden och förslag. Fö.
87. Tredimensionell fastighetsindelning. Ju.
88. Kameraövervakning. Ju.
89. Samverkan mellan högskolan och de små och medelstora företagen. N.
90. Sammanhållet studiestöd. U.
91. Den privata vårdens omfattning och framtida ersättningsformer - En översyn av de nationella taxorna för läkare och sjukgymnaster. S.
92. IT i miljöarbetet. M.
93. Ny yrkestrafiklagstiftning. K.
94. Nationell teleadresskatalog. K.
95. Botniabanan. K.
96. Strukturförändring och besparing. En uppföljning av genomförda förändringar inom försvarsmaktens ledningsorganisation. Fö.
97. Effektivare försvarsfastigheter! Utvärdering av en reform. Fö.
98. Vem styr försvaret? Utvärdering av effekterna av LEMO-reformen. Fö.
99. Avveckling med inlärning. Erfarenheter från LEMO-reformens avveckling av personal. Fö.
100. Ett nytt system för skattebetalningar. Del A. Ett nytt system för skattebetalningar. Del B. Författningsförslag, författningskommentarer och bilagor. Fi.
101. Kärnavfall - teknik och platsval. KASAMs yttrande över SKBs FUD-Program 95. M.
102. TUFF - Teckenspråksutbildning för föräldrar. U.
103. Miljöbalken. En skärpt och samordnad miljölagstiftning för en hållbar utveckling. Del 1 och 2. M.
104. Konsumentskydd på elmarknaden. C.
105. Att främja donationer till universitet och högskolor. U.
106. EU och Sverige - från Kiruna till Malmö. Sammanfattning av fyra regionala möten 1995-96. UD.
107. Union utan gränser - konsekvenser, möjligheter, problem. Sammanfattning av ett seminarium i november 1995. UD.

Statens offentliga utredningar 1996

Systematisk förteckning

Statsrådsberedningen

Möss och människor. Exempel på bra IT-användning bland barn och ungdomar. [32]

Justitiedepartementet

Kriminalunderrättelseregister
DNA-register. [35]
Elektronisk dokumenthantering. [40]
Presumtionsregeln i expropriationslagen.[45]
Förbud mot vapen på allmän plats m.m. [50]
Utvärderat personval. [66]
Ekobrottsforskning. [84]
Tredimensionell fastighetsindelning. [87]
Kameraövervakning. [88]

Utrikesdepartementet

Vem bestämmer vad? EU:s interna spelregler inför regeringskonferensen 1996. [4]
Politikområden under lupp. Frågor om EU:s första pelare inför regeringskonferensen 1996. [5]
Ett år med EU. Svenska statstjänstemäns erfarenheter av arbetet i EU. [6]
Av vitalt intresse. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik inför regeringskonferensen. [7]
Union för både öst och väst. Politiska, rättsliga och ekonomiska aspekter av EU:s sjätte utvidgning. [15]
Förankring och rättigheter. Om folkomröstningar, utträdesrätt, medborgarskap och mänskliga rättigheter i EU. [16]
Sverige, EU och framtiden. EU 96-kommitténs bedömningar inför regeringskonferensen 1996. [19]
Från Maastricht till Turin. Bakgrund och övriga EU-länders förslag och debatt inför regeringskonferensen 1996. [24]
Demokrati och öppenhet. Om folkvalda parlament och offentlighet i EU. [42]
Jämställdheten i EU. Spelregler och verklighetsbilder. [43]
Europapolitikens kunskapsgrund. En principdiskussion utifrån EU 96-kommitténs erfarenheter. [59]
Miljö och jordbruk. Om EU:s miljöregler och utvidgningens effekter på den gemensamma jordbrukspolitiken. [60]
Olika länder – olika takt. Om flexibel integration och förhållandet mellan stora och små stater i EU. [61]
EU:s regeringskonferens – procedurer, aktörer, formalia. Sammanfattning av ett seminarium i april 1996. [76]
EU och Sverige – från Kiruna till Malmö. Sammanfattning av fyra regionala möten 1995 96. [106]
Union utan gränser – konsekvenser, möjligheter, problem. Sammanfattning av ett seminarium i november 1995. [107]

Försvarsdepartementet

Totalförsvarspliktiga m95. Förslag om jobb/studier efter muck, bostadsbidrag, dagpenning, försäkringar. [18]
Statens maritima verksamhet. [41]
Finansieringen av det civila försvaret. [58]
Utvecklad samordning inom det civila försvaret och fredsräddningstjänsten. Kartläggning, överväganden och förslag. [86]
Strukturförändring och besparing. En uppföljning av genomförda förändringar inom försvarsmaktens ledningsorganisation. [96]
Effektivare försvarsfastigheter! Utvärdering av en reform. [97]
Vem styr försvaret? Utvärdering av effekterna av LEMO-reformen. [98]
Avveckling med inlärning. Erfarenheter från LEMO-reformens avveckling av personal. [99]

Socialdepartementet

Sveriges medverkan i FN:s familjeår. [37]
Kooperativa möjligheter i storstadsområden. [54]
Försäkringskassan Sverige – Översyn av socialförsäkringens administration. [64]
Rättspsykiatriskt forskningsregister. [72]
Allmänt pensionssparande. [83]
Egon Jönsson – en kartläggning av lokala samverkansprojekt inom rehabiliteringsområdet. [85]
Den privata vårdens omfattning och framtida ersättningsformer – En översyn av de nationella taxorna för läkare och sjukgymnaster. [91]

Kommunikationsdepartementet

Om järnvägens trafikledning m.m. [9]
EU-mopeden. Ålders- och behörighetskrav för två- och trehjuliga motorfordon. [11]
Bättre trafik med väginformatik. [17]
Ny kurs i trafikpolitiken + Bilagor. [26]
Banverkets myndighetsroll m.m. [33]
Enskilda vägar. [46]
En översyn av luft- sjö- och spårtrafikens tillsynsmyndigheter. [82]
Ny yrkestrafiklagstiftning. [93]
Nationell teleadresskatalog. [94]

Statens offentliga utredningar 1996

Systematisk förteckning

Botniabanan. [95]

Finansdepartementet

Kommuner och landsting med betalningssvårigheter. [12]
Budgetlag - regeringens befogenheter på finansmaktens område. [14]
Borgenärsbrotten - en översyn av 11 kap. brottsbalken. [30]
Översyn av skatteflyktslagen.
Reformerat förhandsbesked. [44]
Pensionssamordning för svenskar i EU-tjänst. [57]
Medborgerlig insyn i kommunala entreprenader. [67]
Några folkbokföringsfrågor. [68]
Utländska försäkringsgivare med verksamhet i Sverige. [77]
Översyn av revisionsreglerna. [79]
Skydd för sparande i sparkasseverksamhet. [81]
Ett nytt system för skattebetalningar. Del A.
Ett nytt system för skattebetalningar. Del B. Författningsförslag, författningskommentarer och bilagor. [100]

Utbildningsdepartementet

Den nya gymnasieskolan - hur går det? [1]
Samverkansmönster i svensk forskningsfinansiering. [2]
Samordnad rollfördelning inom teknisk forskning. [20]
Reform och förändring. Organisation och verksamhet vid universitet och högskolor efter 1993 års universitets- och högskolereform. [21]
Inflytande på riktigt - Om elevers rätt till inflytande, delaktighet och ansvar. [22]
En strategi för kunskapslyft och livslångt lärande. [27]
Det forskningspolitiska landskapet i Norden på 1990-talet. [28]
Forskning och Pengar. [29]
Högskola i Malmö. [36]
Cirkelsamhället. Studiecirklars betydelser för individ och lokalsamhälle. [47]
Värden i folkhögskolevärlden. [75]
Sammanhållet studiestöd. [90]
TUFF - Teckenspråksutbildning för föräldrar. [102]
Att främja donationer till universitet och högskolor. [105]

Jordbruksdepartementet

Offentlig djurskyddstillsyn. [13]
EU, konsumenterna och maten - Förväntningar och verklighet. [62]
Administrationen av EU:s jordbrukspolitik i Sverige. [65]

Arbetsmarknadsdepartementet

Aktiv arbetsmarknadspolitik + expertbilaga. [34]
Grundläggande drag i en ny arbetslöshetsförsäkring - alternativ och förslag.[51]
Sverige, framtiden och mångfalden. [55]
På väg mot egenföretagande. [55]
Vägar in i Sverige. [55]
Hälften vore nog - om kvinnor och män på 90-talets arbetsmarknad. [56]
Medicinska undersökningar i arbetslivet. [63]

Kulturdepartementet

Från massmedia till multimedia - att digitalisera svensk television. [25]
Viktigt meddelande.
Radio och TV i Kris och Krig. [80]

Näringsdepartementet

Kartläggning och analys av den offentliga sektorns upphandling av varor och tjänster med miljöpåverkan. [23]
Shaping Sustainable Homes in an Urbanizing World. Swedish National Report for Habitat II. [48]
Regler för handel med el. [49]
Kompetens och kapital + bilaga. [69]
Samverkan mellan högskolan och näringslivet. [70]
Elberedskapen. Organisation, ansvarsfördelning och finansiering. [78]
Samverkan mellan högskolan och de små och medelstora företagen. [89]

Civildepartementet

Fritid i förändring.
Om kön och fördelning av fritidsresurser. [3]
Forskning för vår vardag. [10]
Attityder och lagstiftning i samverkan

Statens offentliga utredningar 1996

Systematisk förteckning

+ bilagedel. [31]
Konsumentskydd på elmarknaden. [104]

Inrikesdepartementet

Lokal demokrati och delaktighet i Sveriges städer och landsbygd. [71]

Miljödepartementet

Batterierna - en laddad fråga. [8]
Nationalstadsparker. [38]
Rapport från klimatdelegationen 1995.
Klimatrelaterad forskning. [39]
Precisering av handelsändamålet i detaljplan. [52]
Kalkning av sjöar och vattendrag [53]
Swedish Nuclear Regulatory Activities.
Volume 1 - An Assessment. [73]
Swedish Nuclear Regulatory Activities.
Volume 2 - Descriptions. [74]
IT i miljöarbetet. [92]
Kärnavfall - teknik och platsval. KASAMs yttrande över SKBs FUD-Program 95. [101]
Miljöbalken. En skärpt och samordnad miljölagstiftning för en hållbar utveckling.
Del 1 och 2. [103]

FRITZES
Postadress: 106 47 Stockholm
Fax: 08-20 50 21, Telefon: 08-690 91 90

ISBN 91-38-20318-9
ISSN 0375-250X